

проблеми вищої освіти. Зб.доп. до наук.-практ.конф. / Національний ун-т “Києво-Могилянська академія”. Миколаївська філія. - Миколаїв: Видавничий відділ НаУКМА, 1998.- С. 98-100.

3. Кузнецова О. Ю. Розвиток теоретичних ідей і практики мовної освіти у Великій Британії / О. Ю. Кузнецова. - Харків : Константа, 2002. - 236 с.

Василенко О.В., Національна академія внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський та світовий простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, у тому числі й у галузі навчання іноземних мов.Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все ширше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Усе це зумовлює визначення основних стратегічних напрямків удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови. Вимоги часу й розпочата реформа системи освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх викладачів на використання гуманістичного підходу до навчання, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Отже, характерноюособливістю сучасного навчання іноземних мовє посилення комунікативної спрямованості навчального процесу, його наближення до реального процесу спілкування. Відповідно, методичним змістом навчання іноземної мови має бути комунікативність.

У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції - здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно усі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором та реакцією (information gap, choice, feedback). Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і далеко не завжди, проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, триадах, невеликих групах, з усією групою. З самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності на понадфразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови.

Для вироблення комунікативної компетенції - комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь - викладач іноземної мови використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Основними принципами навчання іноземної мови є використання сучасних методів: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість, на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Ефективно реалізувати комунікативний підхід при вивченні іноземної мови допомагають інтерактивні методи, які надають можливість вирішити комунікативно-пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Інтерактивне навчання

можна визначити і як взаємодію вчителя і учня в процесі спілкування, і як навчання з метою вирішення лінгвістичних і комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, що спрямовані на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

Слід зазначити, що всі вище згадані форми інтерактивного навчання ефективні в тому випадку, якщо поставлена проблема попередньо обговорювалась на заняттях і студенти мають певний досвід і думки, набуті раніше в процесі навчання. При використанні мови домінує одна мета: отримати інформацію, запросити інформацію, спонукати до дії, виразити почуття і т.д. Така матеріалізація актів комунікації може набирати різноманітних форм вираження, від найпростіших до найскладніших.

Актуальною проблемою при навчанні іноземної мови є мотиваційна сфера студентів, вироблення шляхів та методів її корекції та розвитку. Провідними мотивами вивчення англійської мови студентами вищого навчального закладу є мотиви професійного удосконалення, комунікативні, пізнавальні та мотиви зовнішні. У наш час студенти розуміють, що знання іноземної мови розширює їх освітні та професійні можливості: дозволяє претендувати на закордонне стажування, орієнтуватись у професійно-необхідній та науковій літературі, ширше користуватись Інтернетом та електронною поштою тощо. Крім того, засобом формування навчальних мотивів виступає методика викладання та зміст англійської мови як навчального предмета.

Створення мотиваційного середовища у процесі вивчення іноземних мов можливе при дотриманні принципу функціонального підходу до вивчення іноземних мов, заснованому на комунікативності як основній функції мови: зростаюче значення культурних обмінів, інтеграція в Європу, долучення до світових цінностей, процес глобалізації збільшили можливості контактів з носіями мови.

Вивчення іноземної мови студентами немовних ВНЗ характеризується наявністю певних проблем, нехарактерних для

процесу навчання студентів філологічних факультетів. Серед них слід назвати такі:

- достатньо серйозні проблеми опанування деяких мовознавчих фактів та явищ, необхідних для оперування під час пояснення матеріалу, у зв'язку з чим доводиться звертатися до мовознавчого матеріалу середньої школи;

- складність сприйняття та засвоєння численних випадків невідповідності та несхожості мовних фактів та явищ (категорія роду, використання артиклів, різні логіко-процесуальні характеристики видо-часових форм дієслова та інше). Основою проблеми є відсутність психологічної готовності студентів до адекватного розуміння такої інформації. Тому потрібно пропонувати студентам велику кількість тренувальних вправ з елементами аналізу (рекреативного характеру), використання спеціально підібраних пісень, коротких віршів, мовних ігор;

- засвоєння іноземної мови уповільнюється через недостатню виробленість фонетичного слуху та відсутність навичок імітативного та реактивного опанування артикуляційними особливостями іноземної мови, що продовжує тривалість навчання.

Позитивний досвід щодо підвищення ефективності навчання іноземної мови доводить важливість використання наочності та технічних засобів навчання. Бажаною формою роботи є також використання навчальних комп'ютерних програм, використання таких програм країнознавчого характеру також може бути дієвим стимулом підвищення зацікавленості студентів у предметі. Крім того, такий матеріал дає численні підстави для традиційно-культурних порівнянь з життя різних країн, і це створює природні підстави для різних комунікативних видів роботи.

Таким чином, новітні методи навчання іноземних мов сприяють вирішенню проблем комунікативного, пізнавального та виховного характеру: розвивають уміння і навички спілкування, допомагають встановити емоційний контакт із студентами, навчити їх працювати в команді, зважати на думки і висловлювання інших. Як засвідчує досвід, використання зазначених методів навчання знімає нервову напругу студентів,

залучає до реального процесу спілкування, привертає увагу до основних питань заняття. Для організації ефективного комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у вищій школі викладачу доцільно скористатися позитивним досвідом вітчизняних й іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні.

Список використаних джерел

1. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. - 2003. - Вип. 3. - С. 21-25.
2. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови. -OxfordUniversityPress, 1998. - 46 с.
3. ПалесікаІ.В. Сучасні підходи до вивчення іноземних мов // Сучасні концепції та тенденції навчання іноземної мови у глобальному світі: зб. матеріалів Міжнар. міжвуз. конф., 5 жовтня 2010 р. - К.: КНЕУ, 2010. - С. 29-32.